

POSTANOWIENIE

26 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 26 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości S.K.

przeciwko J.S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na skutek skargi kasacyjnej J.S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 4 listopada 2024 r., I ACa 686/24,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) nie obciąża skarżącej J.S. kosztami postępowania
kasacyjnego.**

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 listopada 2024 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości S.K. przeciwko J.S. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 5 grudnia 2023 r., I C 452/22, oraz na skutek zażalenia powoda na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w punkcie 2 tego wyroku, oddalił apelację (pkt 1), zasądził od pozwanej na rzecz powoda z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego 8100 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od prawomocności postanowienia w przedmiocie kosztów (pkt 2), oddalił zażalenia (pkt 3), zasądził od powoda na rzecz pozwanej z tytułu kosztów

postępowania zażaleniowego 1800 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 listopada 2024 r. (pkt 4).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając to orzeczenie co do pkt. 1 i 2 oraz wnosząc o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w sprawie ma występować potrzeba wykładni art. 527 § 1 k.c. jako przepisu budzącego poważne rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie oceny zachowania przez osobę trzecią należytej staranności, wiedzy lub możliwości dowiedzenia się przez osobę trzecią o pokrzywdzeniu wierzycieli dłużnika i pojmowaniu złej wiary osoby trzeciej w rozumieniu tego przepisu. Ponadto, w ocenie pozwanej, wniesiona przez nią skarga kasacyjna ma być oczywiście uzasadniona.

Powód złożył odpowiedź na skargę kasacyjną pozwanej, wnosząc o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego

interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23). Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Jako przyczynę kasacyjną, mającą uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania, pozwana wskazała potrzebę wykładni art. 527 § 1 k.c. jako przepisu mającego wywoływać rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Wykazanie rozbieżności w orzecznictwie powinno opierać się na przedstawieniu wypowiedzi zawierających przede wszystkim aktualne poglądy judykatury, a nie stanowiska wprowadzające wyrażane w przeszłości, lecz od których już wcześniej odstąpiono w związku z rozwojem trendów wykładni i stosowania prawa (postanowienie SN z 15 października 2020 r., I CSK 26/20).

Tymczasem w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana nie wskazała orzeczeń sądów powszechnych, które potwierdzałyby występowanie w orzecznictwie rozbieżności na tle art. 527 § 1 k.c. Skarżąca przywołała dwa orzeczenia Sądu Najwyższego wydane odpowiednio w

latach 2006 i 2020. Wskazanie jednostkowo zaprezentowanych różnych stanowisk w orzecznictwie Sądu Najwyższego, tak jak uczyniła to skarżąca, nie stanowi jednak o istnieniu rozbieżności, które uzasadniają przyjęcie skargi do rozpoznania, bowiem nie jest bezpośrednią funkcją instytucji skargi kasacyjnej doprowadzenie do eliminacji ewentualnych rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, lecz w sprawach rozpoznawanych przez sądy powszechne. Skarga kasacyjna nie służy bowiem ujednoliceniu praktyki orzeczniczej i wykładni dokonywanej przez Sąd Najwyższy, lecz wyjaśnieniu kierunku wykładni w orzecznictwie sądów powszechnych, co wynika z roli i ustrojowej pozycji Sądu Najwyższego oraz instrumentów, jakimi w tym zakresie dysponuje. Natomiast ewentualne rozbieżności w orzecznictwie samego Sądu Najwyższego nie tylko nie mogą stanowić podstawy uznania zasadności zarzutów skargi kasacyjnej, ale wręcz potwierdzają istnienie ram dopuszczalnej wykładni prawa przez sądy, o ile stanowisko Sądu Najwyższego nie znalazło jednoznacznego wyrazu w uchwale mającej moc zasady prawnej (w szczególności pełnego składu Sądu Najwyższego lub Izby; zob. postanowienie SN z 28 czerwca 2024 r., I CSK 3413/23).

Jako drugą przyczynę kasacyjną skarżąca wskazała oczywistą zasadność skargi. Na tle tej przesłanki przyjmuje się, że chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11). Ponadto w orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowień Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15).

Uzasadniając oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi pozwana wskazała jedynie, że wyrok Sądu II instancji jest nieprawidłowy i niesprawiedliwy, ponieważ pozwana w toku postępowania miała wykazać, że nie miała świadomości, iż dokonywana czynność prawna jest krzywdząca dla wierzycieli, a zaskarżony wyrok Sądu II instancji jest nieprawidłowy ze względu na to, że na podstawie stanu faktycznego sprawy powinno się wąsko pojmować rozumienie złej wiary osoby trzeciej. Na podstawie tak lakonicznego wyводу nie sposób przyjąć, aby pozwana wykazała wystąpienie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego na etapie postępowania przedsądowego dokonywanie samodzielnej weryfikacji okoliczności, które miałyby świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, a tym samym zastępowanie w tym zakresie strony skarżącej.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Z uwagi na sytuację materialną skarżącego, która uzasadniała zwolnienie go z opłaty od skargi, Sąd Najwyższy postanowił nie obciążać pozwanej J.S. kosztami postępowania kasacyjnego (art. 102 w zw. art. 108 § 1 w zw. art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.).

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[SOP]